

[Startpagina](#) > Mijn rechten tijdens het onderzoek

Mijn rechten tijdens het onderzoek

A) Ik heb een buitenlandse nationaliteit. Welk gevolg kan dat hebben voor het proces?

Als er een procedure tegen u wordt geopend en u geeft aan de taal van het proces niet te spreken, hebt u er recht op te worden bijgestaan door een tolk en een vertaler.

B) Wat zijn de stappen van het proces?

i) Bewijsgaring/bevoegdheden van de onderzoekers

De eerste fase van de strafprocedure betreft een inleiding die vooral is bedoeld om aanklachten en andere verklaringen te ontvangen en te verifiëren, waarna wordt besloten over het aan de procedure te geven gevolg.

Als uit de bevindingen blijkt dat u moet worden gehoord als iemand die een strafbaar feit heeft gepleegd, hebt u het recht te zwijgen en u te laten bijstaan door een advocaat.

Als er aanleiding is om strafvervolgung in te stellen, gaat de strafprocedure over in de fase van voorbereiding. Naargelang van de ernst van het strafbare feit kan de voorbereidende procedure de vorm aannemen van een onderzoek, een beknopt onderzoek of een zogenaamd spoedonderzoek.

Als u op grond van het onderzoek in staat van beschuldiging wordt gesteld, wordt u daarvan onmiddellijk op de hoogte gebracht. Vervolgens hebt u drie werkdagen de tijd om de beschuldiging aan te vechten.

Wanneer u in staat van beschuldiging wordt gesteld, beschikt u over bepaalde rechten, in het bijzonder het recht een verklaring af te leggen over alle u ten laste gelegde feiten, evenals over de bewijzen van die feiten, maar u kunt ook gebruikmaken van uw zwijgrecht. U kunt wijzen op omstandigheden, voorstellen doen, bewijzen voor uw verweer aanvoeren, verzoeken indienen en beroep instellen.

Bij handelingen van rechtshandavingsinstanties of de rechtbank hebt u verder het recht een advocaat te kiezen en te raadplegen. Tijdens uw verhoor kunt u echter niet met uw advocaat overleggen over hoe te antwoorden op de gestelde vraag. Als u daarom vraagt, kan uw advocaat aanwezig zijn bij uw verhoor en deelnemen aan de andere handelingen van de voorbereidende procedure.

U kunt uw rechten alleen of via uw advocaat uitoefenen.

Als u in staat van beschuldiging bent gesteld en u beschikt niet over voldoende middelen om uw verweer te bekostigen, kunt u zich gratis of tegen een verlaagd tarief laten bijstaan door een advocaat; u moet echter wel aantonen dat u er recht op hebt u gratis of tegen een verlaagd tarief te laten bijstaan door een advocaat.

De rechtshandavingsinstanties en de rechtbank zijn altijd verplicht u te wijzen op uw rechten, waaronder ook het belang van een bekentenis, en u alle gelegenheid te bieden daarvan gebruik te maken.

ii) Inverzekeringstelling

Inverzekeringstelling is een proceduremaatregel die is bedoeld om de persoonlijke vrijheid van de beschuldigde een korte tijd te beperken.

Wanneer u in staat van beschuldiging bent gesteld, kunt u in verzekering worden gesteld in het kader van de strafprocedure als er een grond is voor hechtenis en, als het vanwege de dringende aard van de zaak niet mogelijk is, eerst te beslissen tot voorlopige hechtenis. De inverzekeringstelling vindt plaats door een politieambtenaar, die u onmiddellijk in kennis moet stellen van de grond voor uw inverzekeringstelling en u moet verhoren.

Als u na de inverzekeringstelling in voorlopige hechtenis moet worden genomen, moet de officier van justitie daartoe binnen 48 uur een verzoek indienen (of binnen 96 uur, in het geval van strafbare feiten die verband houden met terrorisme). Vervolgens moet de rechtbank binnen 48 uur een beslissing geven (of 72 uur, in het geval van bijzonder ernstige misdrijven).

iii) Verhoor

Tijdens uw verhoor kunt u niet worden gedwongen tot het afleggen van een bekentenis, want dat zou in strijd zijn met de wet.

Wanneer u in staat van beschuldiging wordt gesteld, moet u voorafgaand aan uw verhoor worden gewezen op uw recht een verklaring af te leggen of te zwijgen. Verder moet u erop worden gewezen dat niemand u tot een bekentenis mag dwingen. U moet eveneens worden gewezen op de mogelijkheid een advocaat te kiezen, indien van toepassing te verzoeken om een door de rechtbank aan te wijzen advocaat en erom te vragen dat de advocaat tijdens het verhoor aanwezig is.

U moet de gelegenheid krijgen om gedetailleerde verklaringen af te leggen over de feiten waarvan u wordt beschuldigd of die u ten laste worden gelegd, en om bewijzen bij die verklaringen te leveren.

Het kan zijn dat u vragen worden gesteld ter aanvulling op het verhoor of ter verduidelijking van onvolledige informatie, dubbelzinnigheden of tegenstrijdigheden. De vragen moeten zorgvuldig worden gesteld en helder zijn. Er mogen geen suggestieve vragen aan u worden gesteld die u ertoe aanzetten op een bepaalde manier te antwoorden, evenmin als misleidende vragen of vragen die gaan over feiten die uitsluitend aan de hand van uw verklaring moeten worden vastgesteld. De vragen mogen alleen betrekking hebben op uw privéleven voor zover dat nodig is om het motief voor het strafbare feit te bepalen.

iv) Voorlopige hechtenis

U kunt alleen in voorlopige hechtenis worden genomen als u in staat van beschuldiging bent gesteld en de vastgestelde feiten uitwijzen dat de u ten laste gelegde daad inderdaad is verricht, dat de daad een strafbaar feit betreft, dat u de daad hebt begaan en dat een van de redenen voor hechtenis op u van toepassing is. Voorlopige hechtenis dient om te voorkomen dat u uw berechting ontloopt door u schuil te houden of te vluchten, dat u probeert bijvoorbeeld getuigen, medeplichtigen enz. onder druk te zetten of dat u doorgaat met uw criminele activiteit.

Voordat kan worden beslist tot uw inhechtenisneming, moet u worden verhoord. U kunt de beslissing tot voorlopige inhechtenisneming aanvechten, als u het er niet mee eens bent, waarna de hogere rechtbank uitspraak zal doen in uw beroep.

U hebt het recht te verzoeken om uw invrijheidstelling. Dertig dagen nadat de beslissing definitief is geworden, hebt u meerdere keren de gelegenheid om een verzoek tot invrijheidstelling in te dienen.

Tijdens de voorbereidende procedure is de duur van de voorlopige hechtenis maximaal 7 maanden (als de vervolging een strafbaar feit betreft), 19 maanden (als de vervolging een misdrijf betreft) of 25 maanden (als de vervolging een bijzonder ernstig misdrijf betreft).

C) Wat zijn mijn rechten tijdens het proces?

i) Kom ik in aanmerking voor een tolk en voor vertalingen?

U hebt recht op bijstand door een tolk als u aangeeft dat u de taal van het proces niet spreekt. In het kader van de strafprocedure kunt u zich bedienen van een taal die u begrijpt. Als er bepaalde documenten, processen-verbaal of belangrijke beslissingen moeten worden vertaald, wordt er eveneens een vertaler bij de procedure betrokken.

ii) Heb ik het recht over het dossier te worden geïnformeerd en het in te zien?

Na afloop van het onderzoek of het beknopte onderzoek hebben u en uw advocaat recht op volledige inzage in het dossier. U kunt vervolgens een verzoek om nader onderzoek indienen.

Tijdens de voorbereidende procedure en de procedure voor de rechtbank hebben u en uw advocaat het recht het dossier in te zien en er uittreksels, aantekeningen en kopieën van te maken.

iii) Heb ik recht op toegang tot een advocaat en op communicatie met derden?

Als u in verzekering bent gesteld of bent aangehouden, hebt u het recht telefonisch te communiceren met iemand van uw keuze, maar niet langer dan twintig minuten.

U hebt het recht een advocaat te kiezen en met hem of haar te communiceren tijdens de handelingen van de strafprocedure. U kunt echter niet met uw advocaat overleggen over hoe te antwoorden op een gestelde vraag. U kunt uw advocaat vragen aanwezig te zijn bij uw verhoor en bij andere handelingen.

Als u in voorlopige hechtenis bent genomen of een vrijheidsstraf uitzit, hebt u het recht uw advocaat te spreken zonder aanwezigheid van derden.

iv) Kom ik in aanmerking voor rechtsbijstand?

Naast het recht om op eigen kosten een advocaat te kiezen kunt u in bepaalde gevallen verzoeken om een door de rechtbank aan te wijzen advocaat.

v) Belangrijke informatie over:

a. het vermoeden van onschuld

Iedereen tegen wie een strafprocedure wordt ingesteld, wordt als onschuldig beschouwd, zolang het tegendeel niet bij definitieve gerechtelijke uitspraak is vastgesteld.

b. het zwijgrecht en het recht niet tegen zichzelf te getuigen

Tijdens de procedure kunt u verklaringen afleggen, maar u ook beroepen op uw zwijgrecht. Niemand mag u dwingen tot het afleggen van verklaringen of een bekentenis.

c. de bewijslast

De rechtshandavingsinstanties zijn verplicht bewijzen te vergaren. Van uw kant als verdachte kunt u ook bewijzen vergaren, maar u bent daartoe niet verplicht.

De rechtshandavingsinstanties moeten een toelichting geven op de omstandigheden die tegen respectievelijk vóór u pleiten.

vi) Welke speciale bescherming is er voor kinderen?

Strafvervolgning kan niet worden ingesteld of, in voorkomend geval, voortgezet en moet worden gestaakt, als de vervolging betrekking heeft op een persoon die op grond van zijn of haar leeftijd niet strafrechtelijk aansprakelijk kan worden gesteld.

De wettelijk vertegenwoordiger van een minderjarige kan in diens plaats handelingen verrichten, bv. een advocaat kiezen, een aanvraag of verzoek indienen en beroep instellen. De advocaat kan aanwezig zijn bij alle handelingen waaraan de verdachte kan deelnemen.

Minderjarigen moeten toegang hebben tot een advocaat vanaf het moment dat er een onderzoek tegen hen wordt ingesteld. Als een minderjarige niet zelf een advocaat kiest, wijst de rechtbank een advocaat toe.

Bij minderjarigen die op het moment van het strafbare feit jonger waren dan vijftien jaar, moet altijd worden onderzocht of zij konden beseffen dat de gepleegde handeling onwettig was en of zij hun gedrag konden beheersen. Als aan voornoemde voorwaarden niet wordt voldaan, is er geen sprake van strafrechtelijke aansprakelijkheid.

Zelfs als er gronden zijn om de minderjarige in voorlopige hechtenis te nemen, is dat alleen toegestaan als het doel van de hechtenis niet op andere wijze kan worden bereikt.

De bevoegde rechter kan de zaak verwijzen naar de rechtbank van het gebied waar zich de woonplaats van de minderjarige bevindt, of naar een andere rechtbank die geschikter is voor de procedure.

vii) Welke speciale bescherming is er voor kwetsbare verdachten?

In een strafprocedure worden die personen als kwetsbaar beschouwd die vanwege hun leeftijd, geestelijke of lichamelijke toestand of lichamelijke handicap niet in staat zijn de procedure te begrijpen of er op doeltreffende wijze aan deel te nemen.

Zij mogen in geen geval worden gediscrimineerd in de uitoefening van hun procedurele rechten.

Het beginsel van het vermoeden van kwetsbaarheid moet worden toegepast op personen met ernstige geestelijke of lichamelijke/zintuiglijke beperkingen.

Kwetsbare personen en hun wettelijk vertegenwoordigers (bv. een door de rechtbank aangestelde voogd) of aangewezen volwassenen (bv. een ouder) moeten worden gewezen op de specifieke procedurele rechten waarover zij beschikken.

Het politieverhoor moet audiovisueel worden opgenomen.

Ontneming van de vrijheid van kwetsbare personen vóór hun veroordeling is slechts in laatste instantie toegestaan, moet evenredig zijn en moet worden uitgevoerd in omstandigheden die zijn afgestemd op hun specifieke behoeften.

Tijdens de strafprocedure moet de bescherming van hun privéleven, integriteit en persoonlijke gegevens steeds zijn gewaarborgd.

D) Wat zijn de wettelijke termijnen tijdens het proces?

U hebt het recht dat uw strafzaak binnen een redelijke termijn wordt behandeld.

Voor een bijzonder ernstig misdrijf zou het proces binnen zes maanden moeten zijn beëindigd, voor een misdaad binnen vier maanden en voor een strafbaar feit binnen twee maanden. Naleving van die termijnen is echter niet wettelijk bindend.

U kunt bij de officier van justitie een klacht indienen met het verzoek de door de politieambtenaar verrichte handelingen te onderzoeken en vertragingen in het proces te laten wegwerken. De officier van justitie moet u informeren over de uitkomst van dat onderzoek.

E) Wat is een voorbereidende procedure, welke alternatieven zijn er voor voorlopige hechtenis en welke mogelijkheden zijn er voor terugkeer naar het land van oorsprong (Europees surveillancebevel)?

De voorbereidende procedure is het deel van de strafprocedure dat aanvangt op het moment van inleiding van de strafprocedure en loopt tot het moment van tenlastelegging, een verzoek om onderhandeling over strafvermindering of de definitieve beslissing van de rechtshandavingsinstanties in de hoofdprocedure.

De voorbereidende procedure dient vooral om bewijzen te vergaren en het dossier samen te stellen, zodat nadien een beslissing kan worden gegeven.

De vervolging begint hetzij met de uitvoering van een beslissing tot instelling van een strafprocedure, hetzij met de uitvoering van een dwangmaatregel, een handeling die in de procedure niet kan worden herhaald of uitgesteld.

In plaats van voorlopige hechtenis kan de rechter kiezen voor een zekerheidstelling, toezegging of toezicht. Zulke alternatieve maatregelen zijn alleen mogelijk als de hechtenis is bedoeld om te voorkomen dat u vlucht, om een eind te maken aan het strafbare feit of om ervoor te zorgen dat u niet opnieuw een strafbaar feit pleegt. De rechter kan in plaats van uw hechtenis een alternatieve maatregel opleggen als een burgerbelangenvereniging of een vertrouwenspersoon garant staat voor uw gedrag of als u schriftelijk toezegt een regelmatig en ordelijk leven te leiden of als het beoogde doel van de hechtenis evengoed kan worden bereikt via toezicht door een reclasserings- en bemiddelingsambtenaar.

De rechter kan ook zekerheidstelling opleggen in plaats van een hechtenis die is bedoeld om te voorkomen dat u vlucht, om een eind te maken aan het strafbare feit of om ervoor te zorgen dat u niet opnieuw een strafbaar feit pleegt. Bij wangedrag valt de zekerheid toe aan de staat en wordt u alsnog in hechtenis genomen.

Als de rechtbank in plaats van hechtenis besluit tot een alternatieve maatregel, kunnen u proportionele verplichtingen of beperkingen worden opgelegd (zoals een verbod om het land te verlaten, een verbod om weg te gaan, een verbod om bepaalde personen te benaderen, een verbod om een motorvoertuig te besturen enz.).

Het Europese surveillancebevel is bedoeld om EU-burgers betere bescherming te bieden door hun de mogelijkheid te geven, indien tegen hen een strafprocedure wordt ingesteld in een andere lidstaat dan die van hun verblijfplaats, het proces af te wachten onder toezicht van de autoriteiten van de lidstaat van hun verblijfplaats.

In het kader van het bevel worden u toezichtmaatregelen opgelegd, waarbij op de naleving wordt toegezien door de lidstaat van uw verblijfplaats. Bij niet-naleving van de maatregelen zult u worden teruggezonden naar de staat van herkomst.

Als deze beslissing alle strafbare feiten betreft en niet beperkt is tot bepaalde soorten of niveaus van criminaliteit, zouden er in de regel controlemaatregelen moeten worden toegepast bij minder ernstige strafbare feiten.

■ Laatste update: 21/11/2024

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.